

**'Quickscan natuurtoets herinrichtingsplan
Amsterdamseweg 37, Amersfoort'**

*Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het
kader van natuurwet- en regelgeving*

COLOFON

Titel: **Quickscan natuurtoets herinrichtingsplan Amsterdamseweg 37, Amersfoort'**

Subtitel: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving

Projectcode: 08190

Status: Conceptrapport

Datum: 24 juni 2008

Auteur: Ing. M. Wallink

Veldonderzoek: Ing. M. Wallink

Redactie: Ing. J.G. Lindenholtz

Opdrachtgever: Stedebouwkundig adviesbureau Witpaard- partners

Contactpersoon: Dhr. J. Drenth

EcoGroen Advies BV

Postbus 625
8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64

F: 038 423 64 65

I: www.ecogroen.nl

© EcoGroen Advies (2008)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt mits onder vermelding van de bron:

Wallink, M. (2008). Quickscan natuurtoets herinrichtingsplan Amsterdamseweg 37, Amersfoort; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Rapport 08-190. EcoGroen Advies, Zwolle.

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding en doelstelling.....	1
1.2	Situatie en ontwikkeling	1
1.3	Algemene opzet.....	2
2	Gebiedsgericht natuurbeleid	3
2.1	Inleiding	3
2.2	Natuurbeschermingswet 1998.....	3
2.3	Nota Ruimte.....	4
3	Flora en fauna van het onderzoeksgebied	5
3.1	Methode	5
3.2	Flora	5
3.3	Zoogdieren	5
3.4	Broedvogels.....	6
3.5	Amfibieën en reptielen	7
3.6	Vissen.....	8
3.7	Ongewervelden	8
4	Geraadpleegde bronnen	9

BIJLAGE:

I	Wettelijk kader
---	-------	-----------------

SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Aanleiding en doelstelling

In verband met de beoogde herinrichtingsplannen aan de Amsterdamseweg 37 te Amersfoort is - in opdracht van Stedebouwkundig adviesbureau Witpaard- partners (contactpersoon dhr. J. Drenth) - een quickscan natuurtoets uitgevoerd door EcoGroen Advies. De consequenties van de voorgenomen werkzaamheden op de aanwezige natuurwaarden zijn getoetst aan de Flora- en faunawet en gebiedsgericht natuurbeleid.

Het onderzoek is gebaseerd op een veldbezoek op 14 mei 2008 en een inventarisatie van bekende verspreidingsgegevens.

Gebiedsgericht beleid

Op basis van de ligging en aard van de ruimtelijke ingrepen wordt ingeschat dat de plannen geen negatieve effecten hebben op de in de omgeving aanwezige Habitatrichtlijngebieden, Vogelrichtlijngebieden, Beschermde natuurmonumenten, EHS of beschermde natuurwaarden buiten de EHS.

Aangetroffen en te verwachten soorten

De bouwkavel betreft een binnenstedelijke locatie aan de Amsterdamseweg 37 te Amersfoort. Het plangebied bestaat uit braakliggend terrein met diverse zandhopen waar in het recente verleden bebouwing en erfbeplanting heeft gestaan. Op het terrein zijn twee (kleine) waterpartijen aanwezig. Bebouwing en opgaande groenstructuren ontbreken op de onderzoekslocatie.

Uit de natuurtoets komen de volgende zaken naar voren:

- De aanwezige florasoorten zijn kenmerkend voor ruderaal, zandige omstandigheden. In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten of plantensoorten van de Rode Lijst aangetroffen of te verwachten;
- Vaste verblijfplaatsen van vleermuizen ontbreken. De voorgenomen plannen hebben ook geen nadelige gevolgen voor mogelijk aanwezige vlieg- en/of jachtroutes en foeragerende vleermuizen;
- Met name langs de rand van het plangebied zijn - in beperkte mate - vaste verblijfplaatsen van enkele algemeen voorkomende, laag beschermde zoogdiersoorten aangetoond of te verwachten. Geschikt leefgebied voor zwaardere beschermde soorten ontbreekt binnen het plangebied;
- Wegens het ontbreken van geschikt biotoop worden geen broedvogels verwacht in het plangebied. Ten tijde van het veldbezoek zijn zowel in het plangebied als binnen de invloedssfeer van het plangebied geen broedende vogels aangetroffen;
- Laag beschermde amfibieënsoorten zijn beperkt voortplantend en overwinterend te verwachten. Strikt beschermde soorten zijn niet aangetroffen en worden niet verwacht in het plangebied;
- Er zijn geen reptielen of beschermde vissen en ongewervelden aangetoond of te verwachten.

Eindconclusies

- Het aanvragen van ontheffing annex artikel 75 van de Flora- en faunawet is niet de orde;
- Werkzaamheden die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering op te starten buiten het broedseizoen van eventueel aanwezige vogels in de nabijheid van het plangebied. Indien broedvogels afwezig zijn in de invloedssfeer van de plannen, is het ook mogelijk om binnen de broedperiode van vogels aan te vangen met de werkzaamheden;
- Voor de laag beschermde 'algemene soorten' uit de groepen kleine zoogdieren en amfibieën geldt automatisch een vrijstelling van de verbodsartikelen 9, 11 en 12 uit de Flora- en faunawet en is het aanvragen van een ontheffing niet noodzakelijk.

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doelstelling

Stedebouwkundig adviesbureau Witpaard- partners (contactpersoon dhr. J. Drenth) heeft EcoGroen Advies BV verzocht een quickscan natuurtoets uit te voeren ten behoeve van herinrichtingsplannen aan de Amsterdamseweg 37 te Amersfoort.

In verband met de op 1 april 2002 in werking getreden Flora- en faunawet en de thans geldende Natuurbeschermingswet 1998, is het noodzakelijk om vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen en andere activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats.

In het voorliggende onderzoek worden, ten behoeve van de onderbouwing van de bestuurlijke planvorming, de consequenties in beeld gebracht van de voorgenomen ontwikkelingen en vindt toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en vigerend gebiedsgericht natuurbeleid.

1.2 Situatie en ontwikkeling

De bouwkaavel betreft een binnenstedelijke locatie aan de Amsterdamseweg 37 te Amersfoort. Het plangebied bestaat uit braakliggend terrein met diverse zandhopen waar in het recente verleden bebouwing en erfbeplanting heeft gestaan. Op het terrein zijn twee (kleine) waterpartijen aanwezig. Bebouwing en opgaande groenstructuren ontbreken op de onderzoekslocatie. De plannen zijn om op de locatie nieuwbouw te realiseren.

In figuur 1 is de globale ligging van het plangebied weergegeven.

Figuur 1: Kaart met de globale ligging van het plangebied binnen de gele cirkel. (Bron kaartondergrond: Google Earth).

1.3 Algemene opzet

Voorliggende quickscan is gebaseerd op een éénmalig locatiebezoek, beschikbare gebiedskennis, verspreidingsgegevens, beleidsstukken (zie geraadpleegde bronnen) en bekende ecologische principes.

Om inzicht te krijgen in de aanwezige natuurwaarden en beperkingen met betrekking tot de voorgenomen ingreep, zijn twee sporen gevolgd:

- Ten eerste is in kaart gebracht welk gebiedsgericht beleid uitwerking heeft in het gebied (hoofdstuk 2);
- Ten tweede is nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten in het gebied voorkomen of kunnen voorkomen (hoofdstuk 3).

Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de te verwachten effecten op beschermde soorten en welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) en compenserende maatregelen nodig zijn om aan de zorgplicht te voldoen en eventueel tot een ontheffingsverlening annex artikel 75 van de Flora- en faunawet te kunnen komen.

2 GEBIEDSGERICHT NATUURBELEID

2.1 Inleiding

In het kader van dit onderzoek wordt, naast de aanwezigheid van beschermde soorten, aandacht besteed aan gebieden met een beschermingsstatus. De volgende wet- en regelgeving is daarbij van belang:

- Natuurbeschermingswet, waarin opgenomen de Vogel- en Habitatrichtlijn;
- Nota Ruimte, in streekplannen uitgewerkt voor bescherming van o.a. de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

De beschermingsregimes hebben tot doel de natuurwaarden in de betreffende gebieden veilig te stellen. In sommige situaties dienen ook ruimtelijke activiteiten buiten de begrenzing van deze gebieden getoetst te worden op mogelijke schadelijke uitstralende effecten.

In dit hoofdstuk wordt nagegaan welk gebiedsgericht natuurbeleid uitwerking heeft in het plangebied.

2.2 Natuurbeschermingswet 1998

In de Natuurbeschermingswet 1998 is de bescherming geregeld van Habitat en Vogelrichtlijngebieden - tezamen 'Natura 2000-gebieden' genoemd- en Beschermde Natuurmonumenten (Ministerie van LNV 2007).

Europese Habitatrichtlijngebieden

Het meest dichtbij gelegen Habitatrichtlijngebied is 'Groot Zandbrink' op een afstand van ca. 9,5 kilometer. Het is een gebied dat zich kenmerkt voor habitattypen als laagveen, droge heide en soortenrijke en heischrale graslanden.

- *Gezien de grote afstand, de geïsoleerde ligging van het plangebied en de aard van de beoogde ingrepen, kan gesteld worden dat geen effecten op de natuurwaarden van het Habitatrichtlijngebied 'Groot Zandbrink' zullen optreden.*

Europese Vogelrichtlijngebieden

De planlocatie ligt op ca. 7 kilometer afstand van Vogelrichtlijngebied 'Arkemheen' in Gelderland. Dit Vogelrichtlijngebied is van groot belang als overwinterings- en rustgebied voor Kleine zwaan. Het omliggende (weide)gebied rond het Vogelrichtlijngebied wordt door Kleine zwaan eveneens gebruikt als foerageergebied. Als een belangrijk foerageergebied voor Kleine zwaan wordt aangetast - ook al ligt het buiten de begrenzing van het vogelrichtlijngebied - kan er sprake zijn van een externe werking met negatieve effecten.

Het plangebied is echter gezien de terreingesteldheid en ligging binnen stedelijk gebied niet te beschouwen als geschikt gebied voor bovenstaande soort. Ook een eventuele uitstralende werking is gezien de grote afstand uitgesloten. Effecten op dit Vogelrichtlijngebied zijn daarom niet aan de orde en van externe werking is derhalve geen sprake.

- *Gezien de terreingesteldheid en de ligging binnen stedelijk gebied zijn geen effecten te verwachten op de instandhoudingsdoelstellingen van het op grote afstand gelegen Vogelrichtlijngebied 'Arkemheen'.*

Beschermde Natuurmonumenten

Het natuurmonument 'Schoolsteegbosjes' ten zuidoosten van het plangebied is op een afstand van ca. 6 kilometer het meest dichtbij gelegen Beschermde Natuurmonument. Het bestaat uit vochtig hakhoutbos, grasland en open water.

- *Door de afstand, de barrièrewerking van de tussenliggende bebouwing van Amersfoort en de aard van de ingreep, worden geen effecten verwacht die de natuurlijke kenmerken van dit gebied wezenlijk zullen aantasten.*

2.3 Nota Ruimte

De Nota Ruimte is één van de nota's waarin de visie van het Rijk over natuur en landelijk gebied is vastgelegd. De nota richt zich op het behoud, herstel en ontwikkeling van wezenlijke natuurlijke kenmerken en waarden. Vanuit deze doelstelling worden ondermeer de kwaliteit van de Ecologische Hoofdstructuur en nationale landschappen gewaarborgd.

De Nota Ruimte is een zogeheten planologische kernbeslissing (PKB). Het Rijk verwacht dat provincies en gemeenten de Nota laten doorwerken in hun ruimtelijke plannen, zoals het streekplan en het bestemmingsplan.

Ecologische hoofdstructuur (EHS)

Volgens het Streekplan van de Provincie Utrecht ligt het plangebied niet in of in de directe nabijheid van de Ecologische hoofdstructuur (EHS). De meest dichtbij gelegen EHS ligt op een afstand van ca. 350 meter ten noorden van het plangebied en bestaat hier uit een ecologische verbindingszone (Eem). Naar verwachting zullen de beoogde plannen geen nadelige invloed hebben op het functioneren van de EHS. Het kanaal de Eem wordt namelijk niet aangetast.

- *Gezien de ligging van het plangebied en de aard van de beoogde ingreep, kan geconcludeerd worden dat de beoogde plannen geen bedreiging vormen voor het functioneren van de EHS.*

Natuur buiten de EHS

Gezien de ligging van het plangebied in het stedelijke gebied van Amersfoort en het ontbreken van bijzondere natuurwaarden (als weidevogel- of wintergastgebied) is aantasting van natuurwaarden buiten de EHS niet aan de orde.

3 FLORA EN FAUNA VAN HET ONDERZOEKSGBIED

3.1 Methode

Het onderzoek is gebaseerd op één veldbezoek uitgevoerd op 14 mei 2008. Tijdens het veldonderzoek is speciale aandacht uitgegaan naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (FFW tabel 2 en 3) die ontheffingsplichtig zijn. Ook is voor zover mogelijk de aanwezigheid van soorten van de Rode Lijst in kaart gebracht. De volgende soortgroepen zijn geïnventariseerd: hogere planten, zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden. Daarnaast is op basis van de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie “geraadpleegde bronnen”) en ‘expert judgement’ een uitspraak gedaan over de mogelijk aanwezige beschermde en bedreigde soorten.

Hieronder worden de onderzochte soortgroepen beschreven die in het onderzoeksgebied en de directe omgeving zijn aangetroffen en te verwachten zijn.

3.2 Flora

Tijdens het veldonderzoek zijn binnen het plangebied geen beschermde plantensoorten en soorten van de Rode Lijst aangetroffen. Uit de meest recente gegevens van het Natuurloket (23 juni 2008) blijkt dat in het kilometerhok waarin het plangebied ligt geen middelhoog of strikt beschermde vaatplanten bekend zijn. Wel zijn twee laag beschermde soorten (FFW tabel 1) en enkele soorten van de Rode Lijst bekend. Echter voor zowel laag beschermde soorten als soorten van de Rode Lijst geldt automatisch vrijstelling van artikel 8 en 13 van de Flora- en faunawet.

In het plangebied zijn algemene dominante plantensoorten als Akkerdistel, Haagwinde, Ridderzuring, Gewone raket, Bijvoet, Greppelrus, Grote brandnetel, Klein kruiskruid, Straatgras, Gestreepte witbol, Fioringras, Tijmereprijs, Moeraskers, Gewone duivekervel, Kleine varkenskers, Ringelwikke, Zandraket, Veldkruidkers, Sofiekruid en Gewone zandmuur aangetroffen. Deze soortensamenstelling duidt op een pionierachtige situatie met een vochtig, enigszins voedselrijk karakter. Wegens het ontbreken van geschikt biotoop worden geen beschermde en/ of bedreigde soorten verwacht in het plangebied.

→ *Het aanvragen van ontheffing annex artikel 75 van de Flora- en faunawet en het verrichten van compenserende/ mitigerende maatregelen is voor flora niet aan de orde.*

3.3 Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en tabel 3 van de Flora- en faunawet en daardoor strikt beschermd.

Vaste verblijfplaatsen

De meest strikte bescherming gaat uit naar verblijfplaatsen van vleermuizen. Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders etc. Binnen het plangebied ontbreken dergelijke locaties zodat geen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn.

Potentiële vliegroutes

Van veel vleermuissoorten is bekend dat zij gedurende lange tijd gebruik kunnen maken van dezelfde structuren voor de oriëntatie en daarlangs van hun verblijfplaats

naar de foerageergebieden trekken. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (b.v. rijen woningen en singels) een belangrijk onderdeel van een vliegrouete. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en kunnen zodoende beschermd zijn.

In het plangebied bevinden zich geen opgaande lijnvormige elementen welke worden verwijderd. De plannen geven daarom geen aanleiding schade te veronderstellen aan de migratiemogelijkheden van vleermuizen.

Potentieel foerageergebied

Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie. De omgeving van het plangebied zal - ook na de werkzaamheden - geschikt blijven als beperkt foerageergebied van vleermuizen.

- *Als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling worden geen vaste verblijfplaatsen, vliegroutes of belangrijke foerageergebieden aangetast. Het aanvragen van een ontheffing van de Flora- en faunawet is voor vleermuizen dan ook niet aan de orde.*

Overige zoogdieren

Met name aan de randen van het plangebied kunnen vaste verblijfplaatsen van laag beschermde zoogdieren als Mol, Bosmuis, Veldmuis en Huiszwaluw (allen FFW tabel 1) aanwezig zijn. Geschikte vaste verblijfplaatsen voor zwaarder beschermde soorten ontbreken binnen het plangebied. Zo ontbreekt potentieel leefgebied voor bijvoorbeeld de strikt beschermde Waterspitsmuis. Rijk begroeide, onbeheerde oevers ontbreken namelijk in of langs de rand van het plangebied.

- *Bij de planrealisatie kunnen verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde kleine zoogdieren verloren gaan. Het aanvragen van een ontheffing is voor deze soorten hier echter niet aan de orde, omdat automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen 9 en 11 uit de Flora- en faunawet geldt.*

Schade aan de algemene en laag beschermde zoogdieren kan - indien de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door werkzaamheden uit te voeren buiten de voortplantingsperiode (maart tot augustus). De minst schadelijke periode is september tot december (mits vorstvrij).

3.4 Broedvogels

Gezien het inventarisatiemoment was het mogelijk om broedvogels te inventariseren. Aangezien slechts één veldbezoek is uitgevoerd, was het niet mogelijk een volledige broedvogelinventarisatie uit te voeren. Op basis van het veldbezoek in combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens en 'expert judgement' is echter een goede uitspraak te doen over de aangetroffen c.q. te verwachten soortensamenstelling.

Wegens het ontbreken van bomen en struiken in het plangebied, ontbreekt geschikt biotoop van broedvogels van bos en struweel. In een heg en enkele solitaire bomen - gelegen buiten het plangebied - zijn ten tijde van het veldbezoek geen broedvogels aangetroffen. Mogelijk komen hier (alsnog) algemeen voorkomende broedvogels als Heggenmus, Merel en Vink tot broeden. Er zijn geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van vogels met een jaarrond vaste verblijfplaats (bijvoorbeeld uilen, spechten en roofvogels). Verder ontbreekt geschikt biotoop voor weidevogels.

Geconcludeerd wordt dat door de realisatie van de plannen zodoende voor de te verwachten soorten buiten het plangebied de 'gunstige staat van instandhouding' of de huidige populatiegrootte niet in gevaar zal komen, omdat in de omgeving voldoende broedgebied aanwezig blijft en deze soorten in de regio relatief algemeen voorkomen.

Het is veelal niet mogelijk ontheffing te verkrijgen voor verbodsbepalingen die gelden voor broedvogels. Er mogen daarom geen activiteiten worden ondernomen op locaties

waar nesten of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de vogels aanwezig zijn. Werkzaamheden die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen dienen buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels te worden gestart. Voor de (mogelijk) aanwezige soorten kan de periode tussen 15 maart en 15 juli worden aangehouden als broedseizoen. De broedperiode verschilt per soort en soms ook per jaar en we wijzen u erop dat in het kader van de Flora- en faunawet voor het broedseizoen geen standaardperiode wordt gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum.

- *Werkzaamheden die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering op te starten buiten het broedseizoen van eventueel aanwezige vogels in de nabijheid van het plangebied. Indien broedvogels afwezig zijn in de invloedssfeer van de plannen, is het ook mogelijk om binnen de broedperiode van vogels aan te vangen met de werkzaamheden.*

3.5 Amfibieën en reptielen

Zwaarder beschermde soorten

Ten tijde van het veldbezoek zijn geen zwaarder beschermde amfibieën aangetroffen. In de huidige situatie is het plangebied wel geschikt biotoop voor Rugstreeppad aanwezig in de vorm van ondiepe wateren met zandige oevers. De strikt beschermde Rugstreeppad (FFW tabel 3) is tijdens het veldonderzoek (binnen de geschikte inventarisatieperiode) niet aangetroffen. Eisnoeren, larven en/ of volwassen beesten zijn niet aangetroffen. Aangezien het veldbezoek is uitgevoerd binnen de juiste inventarisatiemethode is het zodoende ook niet aannemelijk dat Rugstreeppad in het plangebied aanwezig is. Rugstreeppad is overigens ook niet bekend uit de nabije omgeving van de planlocatie. Het is niet aannemelijk dat Rugstreeppad in een aankomend seizoen zich alsnog gaat vestigen in het plangebied.

Geschikt biotoop voor overige zwaarder beschermde soorten ontbreekt in het plangebied en worden dus niet verwacht.

Overige amfibieën

Het braakliggende terrein is onaantrekkelijk voor amfibieën, omdat schuilmogelijkheden nagenoeg geheel ontbreken. Ten tijde van het veldbezoek zijn dan ook geen amfibieën aangetroffen. In de twee waterpartijen in het plangebied is echter (beperkt) voortplanting van algemene soorten als Bruine kikker, Bastaardkikker, Kleine watersalamander en Gewone pad te verwachten (allen FFW tabel 1). De waterbodem en de enigszins ruige randen vormen ook beperkt overwinteringsgebied.

Door de beoogde werkzaamheden vindt mogelijk aantasting plaats van zowel voortplantingsgebied als overwinteringshabitat van Gewone pad, Bastaardkikker, Bruine kikker en/ of Kleine watersalamander.

Het betreft hier zogenaamde algemene, laag beschermde soorten (FFW tabel 1) waarvoor in deze situatie automatisch een vrijstelling geldt van de verbodsartikelen 9, 11 en 12 van de Flora- en faunawet. Ontheffing annex artikel 75 van de Flora- en faunawet hoeft derhalve voor deze soorten niet aangevraagd te worden.

Wel is het wenselijk om rekening te houden met deze kwetsbare soortgroep. Daarbij is het belangrijk om te weten wanneer de amfibieën in het plangebied extra kwetsbaar zijn en waar ze zich gedurende het jaar ophouden (zie kader volgende pagina).

Effecten op overwinterende en voortplantende amfibieën kunnen - mits de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door de werkzaamheden uit te voeren buiten de overwinterings- en voortplantingsperiode van amfibieën. De maanden september en oktober zijn in de regel het meest geschikt (minst schadelijk) voor het uitvoeren van werkzaamheden op zowel het land als in/ nabij water.

Kwetsbaarheid amfibieën

Voortplantende amfibieën

Gedurende de voortplantingsperiode, die zich volledig afspeelt in het water, zijn amfibieën kwetsbaar. Er zijn dan eisoeren, eiklomp en larven aanwezig. Dit speelt ongeveer in de periode tussen maart en half augustus.

Overwinterende amfibieën

Ook in de overwinteringsperiode (half november - februari/maart), zijn amfibieën kwetsbaar. De dieren zijn dan immobiel en dus niet in staat om te vluchten. De te verwachten amfibieënsoorten (Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander) overwinteren over het algemeen op het land. Bastaardkikker overwintert in de sliblaag van watergangen.

- *Bij de planrealisatie kunnen verblijfplaatsen van laag beschermde amfibieënsoorten verloren gaan. Het aanvragen van een ontheffing is voor deze soorten echter niet aan de orde, omdat automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen 9, 11 en 12 uit de Flora- en faunawet geldt.*

3.6 Vissen

In de aanwezige waterpartijen ontbreekt geschikt biotoop voor beschermde vissen. Deze zijn, ondanks een intensieve bemonstering met een steeknet, ook niet aangetroffen. Beschermde vissoorten worden dan ook niet verwacht.

- *Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is voor vissen niet aan de orde.*

3.7 Ongewervelden

Dagvlinders en libellen

Het moment van het veldbezoek - buiten het voortplantingsseizoen van veel dagvlinders en libellen - was niet geschikt om deze soortgroepen betrouwbaar te inventariseren. Wegens het ontbreken van geschikt biotoop ontbreken echter geschikte voortplantingslocaties voor beschermde vlinder- en libellensoorten.

Mieren

In het plangebied zijn geen nestkoepels van beschermde mierensoorten aangetroffen. Beschermde mierensoorten zijn voornamelijk gebonden aan droge, open (naald)bossen en heideterreinen. Beide biotopen ontbreken in het plangebied.

Kevers

In Nederland komen/ kwamen vijf beschermde keversoorten voor. Juchtleerkever, Heldenbok en Brede geelgerande waterroofkever zijn al sinds de jaren '70 niet meer in Nederland waargenomen (Huijbregts 2003). Twee beschermde keversoorten komen nog wel voor in Nederland (Vliegend hert en Gestreepte waterroofkever). Binnen het plangebied is echter geen geschikt biotoop aanwezig voor deze soorten.

- *Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet en het verrichten van mitigerende en compenserende maatregelen is hier voor ongewervelden niet aan de orde.*

4 GERAADPLEEGDE BRONNEN

Broekhuizen S., A. Hoekstra V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen (1992). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij KNNV.

Lange R., R. Twisk A. Van winden & A. van Diepenbeek (2003) Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij van de KNNV en VZZ i.s.m. Vereniging Natuurmonumenten.

Limpens H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna (www.minlnv.nl).

Ministerie van LNV (2007). Natura 2000-gebieden. (www.synbiosys.alterra.nl/natura2000).

Natuurloket (www.natuurloket.nl).

Nöllert, A. & C. Nöllert (1992). Amfibieëngids van Europa.

Provincie Utrecht (www.utrecht.nl).

RAVON, Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland. (www.ravon.nl).

SOVON Vogelonderzoek Nederland (1996). Broedvogels inventariseren in Proefvlakken, Handleiding Broedvogel Monitoring (BMP). SOVON, Beek-Ubbergen.

SOVON Vogelonderzoek Nederland (2002). Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998 tot 2000. - Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Sparreboom, V.M. (red.) (1981). De amfibieën en reptielen van Nederland, België en Luxemburg.

Waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland).

BIJLAGE

BIJLAGE I: WETTELIJK KADER

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Met de Flora- en faunawet (Ffwet) is beoogd een geïntegreerd soortenbeschermingsregime te creëren dat voldoet aan de internationale verplichtingen. Doordat het verkrijgen van ontheffing en vrijstelling slechts mogelijk was onder bepaalde voorwaarden, werd de Flora- en faunawet na de inwerkingtreding al snel als belemmerend ervaren in het maatschappelijke verkeer.

De belemmerende factoren werden met name veroorzaakt, door het afwegingskader, dat ook voor zeer algemeen voorkomende soorten gold als b.v. Mol, Veldmuis, Bosmuis en Konijn. Dit zorgde voor onnodige belemmeringen van werkzaamheden en veel administratieve lastendruk.

Vanaf 23 februari 2005 is een wetwijziging van kracht geworden waarbij de mogelijkheden verruimd zijn voor het verlenen van ontheffing/ vrijstelling van de verbodsbepalingen in het kader van de Ffwet. Dit geldt met name voor de algemeen voorkomende soorten.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Ffwet:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is.
- 5) Een aantal ongewervelden (o.a. insecten, libellen en kevers) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Verbodsbepalingen

De Ffwet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8 van de Ffwet. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12 (zie kader). In hoeverre de verbodsbepalingen van toepassing zijn is afhankelijk van het beschermingsregime waartoe de soort behoort.

Algemene verbodsbepalingen voor beschermde inheemse soorten dieren en planten. Flora- en faunawet, artikelen 8 t/m 12.

Art. 8:	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Art. 9:	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
Art. 10:	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
Art. 11:	Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
Art. 12:	Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Drie beschermingsregimes planten- en diersoorten

Met ingang van het wijzigingsbesluit artikel 75 zijn drie verschillende beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. In alle gevallen is onverminderd de zorgplicht van toepassing:

'Ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora en fauna kunnen worden veroorzaakt, is verplicht dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of na te laten.'

Tabel 1 'Algemene soorten'

Onder deze groep vallen o.a. alle algemeen voorkomende beschermde zoogdieren, amfibieën en vaatplanten (in totaal 43 soorten). Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor deze soorten voor overtreding van de artikelen 8 t/m 12 van de Ffwet en hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden.

Tabel 2 'Overige soorten (gedragscode)'

Onder deze groep vallen een aantal minder algemene soorten (in totaal 101) en vogels. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor deze soorten voor overtreding van de artikelen 8 t/m 12 van de Ffwet, mits de activiteiten worden uitgevoerd op basis van een gedragscode. De gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring door de minister van LNV. De gedragscode geeft richtlijnen aan om schade aan de soort te voorkomen of te minimaliseren (Artikel 16c wijzigingsbesluit).

Voorheen was nooit vrijstelling mogelijk voor van nature voorkomende vogelsoorten. Nu kan alleen vrijstelling verkregen worden indien:

- sprake is van belang a) t/m d);
- sprake is van onopzettelijk verstoren (artikel 10) in geval van bij de wet genoemde belangen, en er geen wezenlijke invloed (significante effecten) is;
- In geval van belang g), behalve in de periode 15 maart-15 juli.

Tabel 3 'Soorten van Bijlage I AMvB Artikel 75 / soorten van Habitatrichtlijn Bijlage IV'

Onder de eerste groep vallen met name soorten die een kwetsbare status hebben (in totaal 37 soorten) en vogels (in geval niet gewerkt wordt met een gedragscode). Ze hebben een vergelijkbare bescherming als soorten van Habitatrichtlijn Bijlage IV. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, is voor deze soorten ontheffing van de artikelen 8 t/m 12 van de Ffwet altijd noodzakelijk. De ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

1. er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang¹;
2. er is geen alternatief;
3. de activiteiten doen geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

De laatste twee criteria worden in het wijzigingsbesluit samengevat als 'zorgvuldig handelen', waarbij elke vorm van schade aan de soort voorkomen moet worden. Aan alle drie criteria moet gelijktijdig voldaan worden.

Voor activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik, is het niet mogelijk voor artikel 10 van de Ffwet een ontheffing te verkrijgen. Voor de artikelen 8, 9, 11 en 12 geldt wel een vrijstelling, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode.

Rode lijsten

De Minister van LNV heeft ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd². Voor Rode lijst-soorten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. Vanaf dat moment heeft Nederland de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving verankerd. Nederland zal aan de hand van een vergunningstelsel de zorgvuldige afweging waarborgen rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van LNV. Daarnaast zal Nederland in de komende jaren voor alle gebieden die samen Natura 2000 vormen, beheerplannen opstellen.

In deze samenvatting zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Voor een volledig begrip wordt verwezen naar de oorspronkelijke wetsteksten (www.minlnv.nl 'Onderwerpen Natuur'). Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend.

¹ a) de bepalingen inzake de gemeenschappelijke markt en een vrij verkeer van goederen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap; b) de bescherming van flora en fauna; c) de veiligheid van het luchtverkeer; d) de volksgezondheid of openbare veiligheid; e) dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten; f) het voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom, anders dan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren; g) belangrijke overlast veroorzaakt door dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort; h) de uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en in de bosbouw; i) bestendig gebruik; j) de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

² Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.